

Nincs két egyforma táj a Földön.
... a tájak egyéniségek, individuumok...
Teleki Pál 1936

Szilágyi Kinga

TÁJGONDNOK képzés a Budapesti Corvinus Egyetemen

A képzés célja, célterülete, célközönsége

2000 - Európai Táj Egyezmény

2005 – az Egyezmény ratifikálása Magyarországon

A táj . . .és a tájgondnok képzés

... fontos közérdekű szerepe van kulturális, ökológiai, környezeti és szociális téren,

... a gazdasági tevékenységeket segítő erőforrás,

... védelme, kezelése és tervezése új munkahelyeket teremthet;

... elősegíti a helyi kulturális fejlődést,

... az európai természeti és kulturális örökség része

... hozzájárul az emberek jólétéhez,

... erősíti az európai és a magyar identitást,

... az életminőség fontos része városban és vidéken egyaránt

... nem minőségi fogalom, hanem

az ember és a természet / környezet viszonya

TÁJ fogalmak – TÁJ - gondok

Geográfiai értelmezés: konkrétan lehatárolt terület, folyamatosan változik a természeti és társadalmi folyamatok eredményeképp.

Tájépítészeti értelmezés: elsődlegesen nem területi fogalom – bár a tájegységeknek határozott területi kiterjedésük és folyamatosan változó térrendszereik vannak.

A táj az ember viszonya a természethez, a környezetéhez.

Ezért nem szűkíthető le közigazgatási területre. A táj gazdája nem az önkormányzat, nem a régió, hanem a tájban élő emberek, akik a tájat saját életük részeként élik meg – bár ez sokszor nem tudatos.

Táj-gondok

- települési táj (belterület): önkormányzat, több-kevesebb gondozás (közterület)
- rurális vagy természetközeli táj (kületerület): nincs egységes „gazda”, nincs egységes gondozás.

Tájépítészet hallgatói műhelyek, gyakorlatok – az „élő műhelyek”

Évente 40-50 önkormányzattal, településsel vagy kistérséggel foglalkoznak a hallgatók féléves fenntartási, kezelési és tervezési gyakorlat vagy műhely formájában.

Zöldfelületi rendszer tervezés, Arculatvizsgálat és karakterterv

Objektumterv közcélú zöldfelületi létesítményre

Tájvédelmi tanulmánytervek, tájvédelmi kezelési terv és tájvédelmi kezelési gyakorlat

TATA, ÖREG-TÓ KÖRNYÉKÉNEK TÁJHASZNÁLATI, ZÖLDFELÜLETI VIZSGÁLATA, ÉRTÉKELÉSE, ÉS A KÖRNYEZET TERHELHETŐSÉGE FIGYELMEL A TERVEZETT FEJLESZTÉSEKRE
A VIZSGÁLATI TERÜLET TERHELHETŐSÉGE, SZABÁLYOZÁSI JAVASLATOK

36

Javasolt sétánykapcsolót helye a két fa között

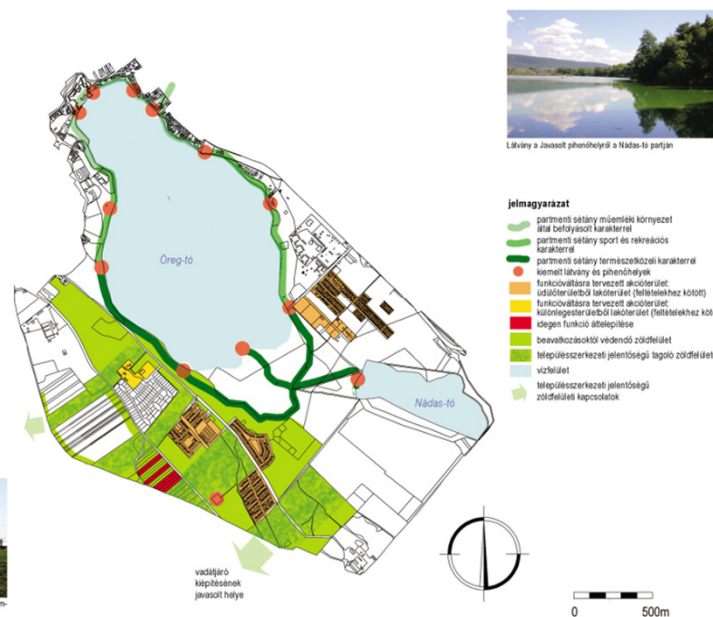
Lakóház a Fekete úl menti öbölterületén egyiken

Erdőbe akadémista történelmi relikviák farsport (Assisiak hipposztarum) a Szent Tamás-forrás környékén (javasolt phénahely)

Állóhelyre javasolt idegen funkció a helyi természetvédelmi terület közvetlen szomszédságában

Lávány a javasolt phénahelyről a Nadas-tó partján

jelmagyarázat

- partmenti sétány műemléki környezet által befolyásolt karakterrel
- partmenti sétány sport és rekreációs karakterre
- partmenti sétány természetszerű karakterrel
- komplex lávány és phénahelyek
- funkcióváltásra tervezett akcióterület
- üdülőtér-üzből lakóterület (faluhatárhoz közt)
- funkcióváltásra tervezett akcióterület
- különleges-üzből lakóterület (faluhatárhoz közt)
- idegen funkció áttelepítése
- beavatkozásként védendő zöldfelület
- település szerkezeti jelentőségi tagoló zöldfelületek
- vízfelület
- település szerkezeti jelentőségi zöldfelület kapcsolatok

2008 november

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM Kert- és Szabadtervezési Tanszék

Tájépítészeti és Településtervezési Kar
Szilágyi Kinga egyetemi tanár

Tájgondozás, tájfejlesztés és ökoturizmus Elmélet és Gyakorlat
HATVAN
2015. június 24.

Tájépítészeti kari hallgatói műhelyek, gyakorlatok

Település vagy kistérség szintű, tájléptékű műhelymunkák

Tájszintű kezelési, rendezési terv

Patakrendezés, revitalizáció

Zöld út, Mária út kijelölés

Világörökségi terület karakter-
védelem

Tájba-illesztési tanulmányterv

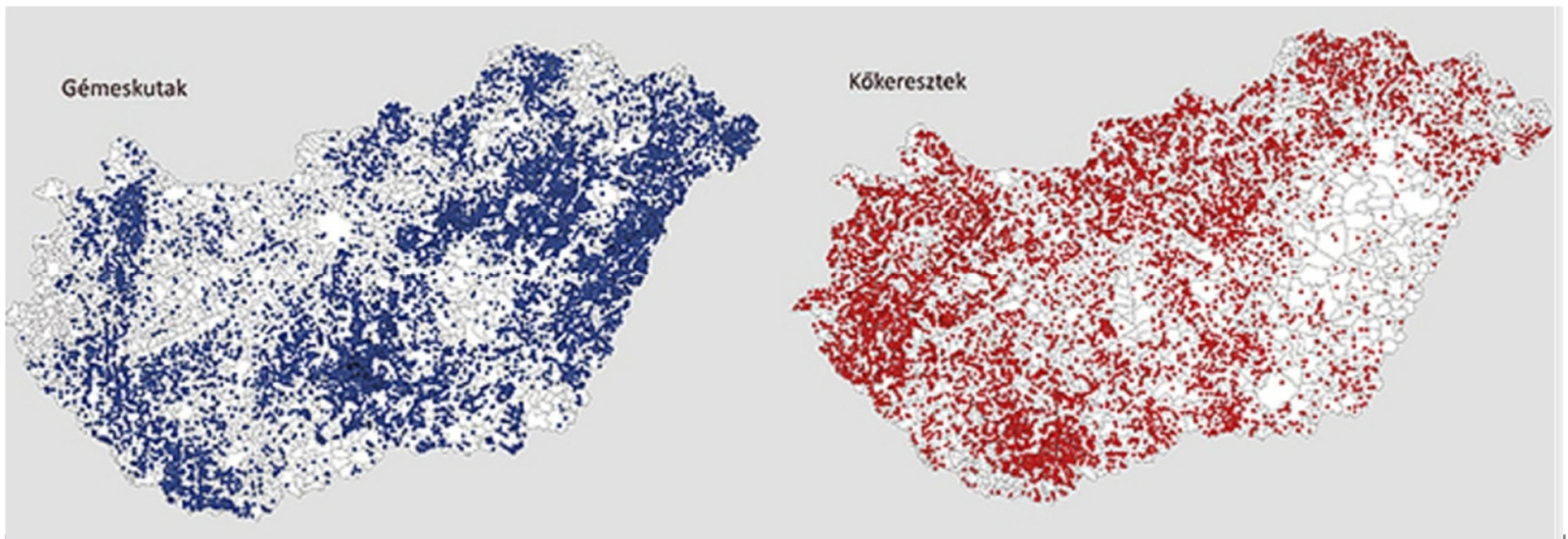

Tájépítészeti kutatások – Tájérték kataszter TÉKA

A települési identitás növelésének, a települési / táji karakter erősítésének az alapja a település, a táj ismerete és értéken való kezelése.

A TÉKA projekt az egyedi tájértékek inventarizációja.

Amit nem ismerünk, azt nem becsüljük, nem védjük. Amit nem ismerünk, azzal nem számolunk sem mint potenciális feladattal, sem mint fejlesztési lehetőséggel.

Helyi közösségek felkészítése, alkalmassá tétele az értékőrzésre

Egyedi tájértékek sajátosságai

- erős kohézió / szoros kölcsönhatás a közösséggel
- táji folyamatok lenyomatai
- az életmód változás emlékei
- identitásképző elemek
- turisztikai, kulturális érték és vonzerő

Tájépítésmérnök, településmérnök, tájgondnok – Ki? Mit? Hol?

3152 település

Kistelepülési szint:

1758 (55%)

tájgondnok

települési vagy kistérségi,

nem járási szint

Kis- és középvárosi szint:

1250 (40%)

Tájgondnok és/vagy

Városi tájépítész

Közép- és nagyvárosi szint:

144 (5%)

Városi tájépítészek

Település- kategória (fő)	Települések száma	Ebből város	Együttes lakónépesség (fő)
–199	379	–	45 087
200–499	707	–	239 255
500–999	672	–	483 718
1 000–1 999	635	6	917 217
2 000–4 999	482	80	1 446 430
5 000–9 999	133	99	917 729
10 000–19 999	83	82	1 159 174
20 000–49 999	41	41	1 204 848
50 000–99 999	11	11	712 905
100 000–199 999	7	7	959 135
200 000–*	2	2	1 928 826
Összesen	3 152	328	10 014 324

Táj-tudat

Földtulajdon szerkezet változása és társadalmi, települési változások
Települési kultúra, a hagyományos tájidentitás és tájhasználat megrendülése
A tájban, a tájból való élés hagyománya elveszett a technicizált világban
Újra meg kell tanítani azt, ami a 20. század közepéig még természetes volt.

Táj és ember kapcsolatának harmonizálása

Szemléletváltás

1. Helyi közösségek felkészítése, alkalmassá tétele az értékőrzésre
2. Kis léptékű – élő munkára alapozott – élőhely helyreállítások
3. Kisvízfolyások rehabilitációja
4. Komplex értékek (kulturális és egyben természeti) értékek fejlesztése
5. A vidéki táj és települések karaktervédelme
6. Ökoturisztikai fejlesztések módszertani és megvalósítási támogatása
7. Élő munkával, minimális szakismerettel, helyi mesterek támogatásával, települési költségvetésből megvalósuló fejlesztések

Tájgondozási Tudásközpont – BCE Tájépítészeti Kar

1.) Komplex oktatói team szervezése (BCE 5 kara)

témakörök: tájgondozás, -építés, -fejlesztés, települési értékvédelem és üzemeltetés, közösségépítés és szociológia, helyi termelési potenciál, termelői közösségek, kistérségi társulások szervezése, kisvállalkozás fejlesztés, pályázati potenciál erősítés

2.) Tananyagfejlesztés, tájfejlesztési programok terület-specifikus tartalmának, követelményeinek meghatározása országos kitekintéssel.

3.) Tájgondozási Központ szakmai felügyelője és integrálója a későbbi oktatási centrumoknak, és támogatója a helyi kezdeményezéseknek.

4.) A tájgondozás helyi irányítását végző szakmérnökök / szaktanácsadók szakirányú továbbképzése (360 óra). Tájgondnok Képzés beindítása a BCE Tájépítészeti Karán.

5.) Párhuzamosan a tájgondnok képzési hálózat kiépítése - Képzők Képzése

A képzetteket alkalmazó, a közfoglalkoztatottak kompetencia fejlesztését végző térségi alapfokú képzőhelyek előkészítése, ill. a térségi felsőfokú képzési centrumok (közösségi főiskolák) szervezésének előkészítése.

Tájgondnok képzési program

A tananyag két nagy egységből áll:

egy általános tájgondozási, -kezelési, -fejlesztési program és egy térség-specifikus tartalom, amely az ország főbb régióinak, térségeinek táji-ökológiai, társadalmi, gazdasági adottságai alapján kidolgozott célirányos szakmai csomag.

A Tájgondozási Programok helyi mintaprogramjainak megvalósítása (6 vidéki képzőhely - 6 mintaprogram) a Tájgondozási Központ és a képzett tájgondnokok együttes munkája lesz.

A Tájgondozási Tudásközpont a mintaprogramok megvalósítását támogató pályázatok szakmai előkészítője, felügyelője.

A helyi képzések és a mintaprogramok értékelése alapján a tananyagok fejlesztése, kalibrálása a Tájgondozási Központban.

A felsőfokú szakirányú továbbképzés országos képzési konzorciummá szervezése a közösségi főiskolák bevonásával.

Tájgondnok képzési hálózat – képzési súlypontok, térségi specifikumok

Salgótarján - az ipari tevékenységgel és az elnéptelenedéssel összefüggő tájrehabilitáció, a tájhasználat megújítása;

Nyíregyháza - világörökségi területek kezelése;

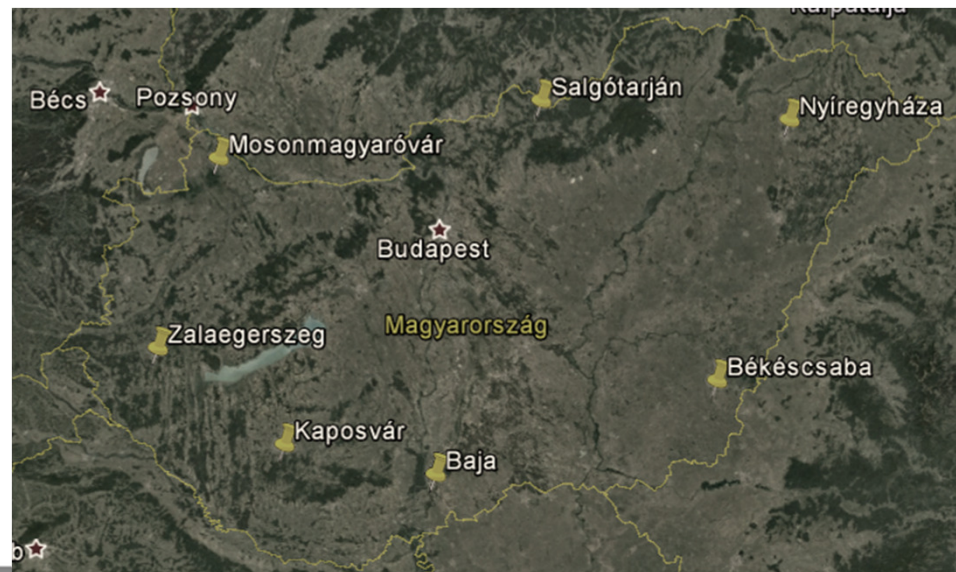
Békéscsaba - klímaváltozásra történő felkészülés;

Baja - vízmegtartó kistérségi vízgazdálkodás;

Kaposvár - az állattartás tájfenntartó szerepe;

Zalaegerszeg - ökológiai erdőgazdálkodás;

Mosonmagyaróvár (Kőszeggel) – a Kisalföld hagyományos tájhasználatának a kezelése, a világörökségi terület kezelése és fejlesztése

Értékleltárak és tájértékek

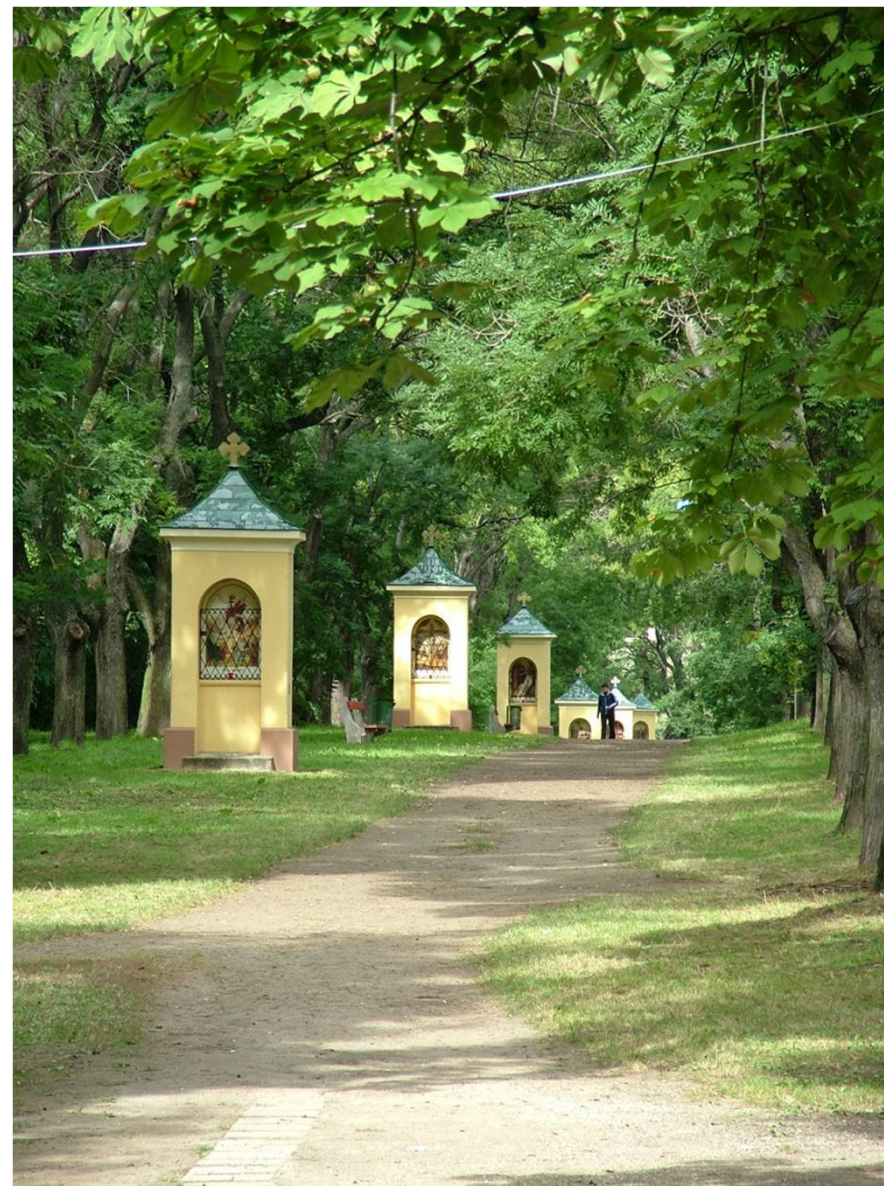
A táj állapota, arculata történeti fejlődés, a múltbéli használatok, változások, táj-átalakítások lenyomata.

A táj tehát történeti – természeti, gazdasági, társadalmi - „olvasókönyv”.

A tájhasználat változásával a karakteres tájelemek is változhatnak, vagy éppen mementóként idézik a hagyományt.

A tájelemek megértése, „olvasása” a kultúra része, tanulható és tanítható.

A tájgondnok olyan széles látókörű szakember, aki a táj természeti és épített-kulturális örökség, tudás feltárását, megőrzését irányítja, s aki a közösségen belüli „táj-tudást” továbbadja.

Fenntartható és élhető települési táj

A fenntarthatóság és élhetőség szakmailag megalapozott, a táji adottságokhoz illeszkedő, a tájat használó közösség összehangolt munkájával biztosítható.

A tájgondnok a tájat ismerő, helyi szinten hatékonyan szervező szakember, aki a települések, térségek fejlesztő, gazdálkodó csapatának tagja vagy vezetője, és aki a zöld és kék infrastruktúra fejlesztését, a természeti erőforrásokkal történő helyes gazdálkodást szakszerűen tudja tervezni.

Tájfenntartó közösség építése és turizmus

A táji adottságok alapvetően határozzák meg a helyi gazdaság, különösen a turizmus fejlesztésének lehetőségeit.

A tájgondnok képes a helyi turisztikai vonzerők fenntartható kiaknázására és gazdagítására. Az érdekelt helyi lakosok, szervezetek, vállalkozások és az önkormányzatok összefogása a hatékony gondozás kulcsa.

A turisztikai potenciál csak akkor tud a helyi gazdaság erőforrássáként működni, ha a tájgondozás terv- és szakszerű.

FALU ÉS TÁJ :: PROBLÉMÁK ÉS ÉRTÉKEK

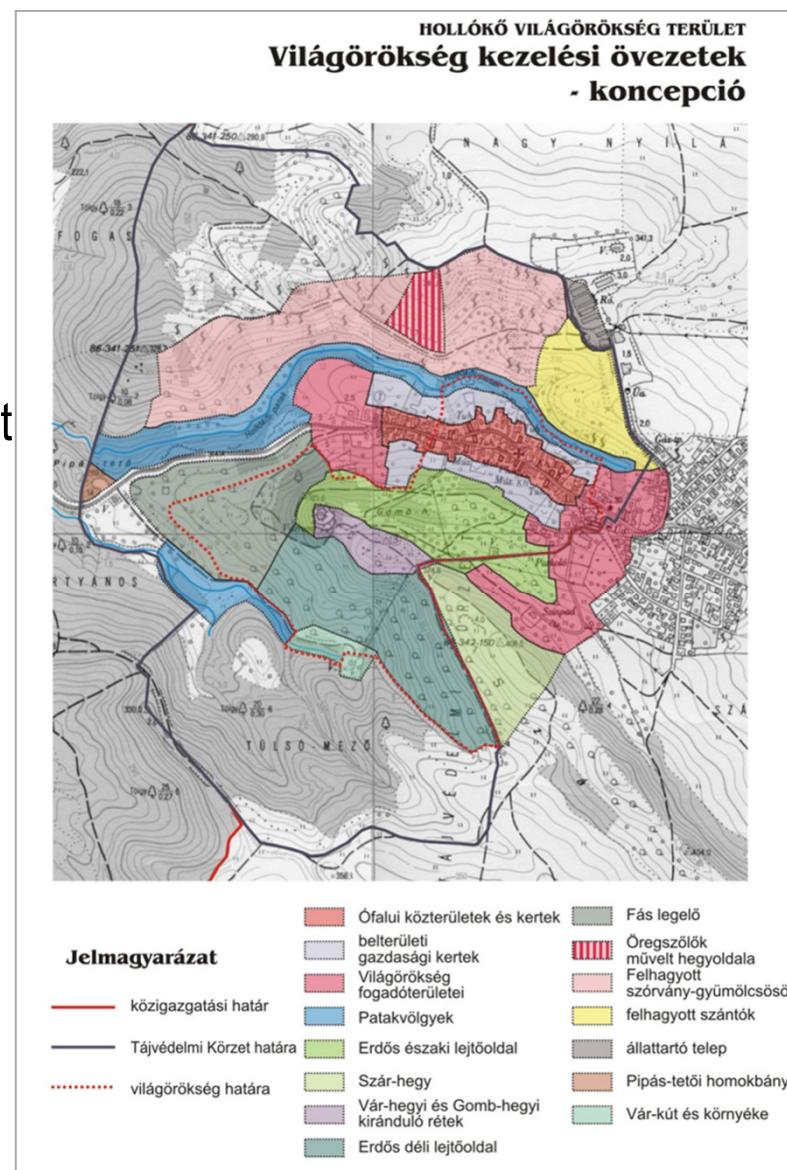
- Érték, erősség
- Funkcionális konfliktus
- Ökológiai konfliktus
- Vizuális konfliktus
- Lehetőség

Tájgazdálkodás és tájfejlesztés

A vidék túlélésének, fejlődésének alapja a kulturális és táji adottságok, folyamatok megismerése, a természeti (ökológiai) folyamatok tiszteletben tartása, amelyhez a korszerű technológia úgy kapcsolódik, hogy a hagyományos tudás nem veszít értékéből.

A tájgondnok képes az innovációra épülő kisközösségek, települési és táji szintű együttműködések szervezésére.

A tájgondnok feladata, hogy a táj értékeit, folyamatait és potenciáljait szem előtt tartva, a helyi lakosokat és közösségeket támogassa a helyi társadalmi és gazdasági problémák kezelésében, a korszerű tájgazdálkodási és tájfejlesztési Eszköztár biztos tudásával.

Táj mint tér – Tájgondozás, Tájépítés

A termeszto táj nem csak a megélhetés alapja.

Az agropotenciál alapú gazdálkodáson túl az ökológiai fenntarthatóság és a társadalmi élhetőség javítását segíti.

A tájgondnok feladata az okserű és gazdaságos művelésen túl a termeszto tájat mint zöld infrastruktúrát, mint az ökoszisztéma szolgáltatás fontos eszközét látni és láttatni.

A tájgondozás keretében lehet gondoskodni a mezőgazdasági birtok esztétikus és ökológikus alakításáról, a településszegélyek rendezéséről (hátsó kert szindróma).

A tájgondozás térrendezés, téralakítás, térformálás. Kreativitásra nevel.

Köszönöm a figyelmet

